

Indrek Park on eesti keeleteadlane, kes uurib Põhja-Ameerika indiaani keeli. Ta töötab Indiana Ülikooli kunstide ja teaduste kolledži keeleteaduse osakonnas ning on adopteeritud mandani-hidatsa rahva Ränikivi klanni ning tema indiaani nimeks on Tiirlev Kotkas.

RAIMO METSAMÄRT
Raimo@pvs.ee

„Olen pärit mitte just väga kaugelt ehk Palamuse ja Tabivere vahelt. Viimased 20 aastat olen tegelenud indiaani keeltega, enne seda soome-ugri ja samojeedi keeltega. Huvi keelte vastu sai alguse juba koolipõlves“ sõnas Park.

Huvi hiina keele vastu viis Indreku ka Hiinasse. „Läksin aastaks, aga jäin kuueks aastaks. Hiina keel on keeleteadlase jaoks tegelikult igav keel ehk kõige lihtsam keel, mida ma olen elus õppinud. Selles keeles ei ole käändeid, pöördede ega aegasid ja grammatika on hästi primitiivne,“ sõnas ta. Tema sõnul on tegemist ühega koloniaalkeeltest, mis on endasse assimileerunud suure hulga immigrante. „Inglise keel on teine hea näide - viikingite vallutuste järel 1000 aastat tagasi moodustasid mingil hetkel rahvastikust üle 60% viikingid. Keel kaotas soo ja käanded ehk inglise keelest sai igav ja lihtne keel.“

Keeruline eesti keel

„Väikesed keeled on keerukamad ja palju huvitavamad. Indiaani keeled on näiteks palju huvitavamad kui enamik aafrika keeli,“ sõnas Indrek Park. Tema sõnul on eesti keel keeruline küll, aga arvatavasti oleme me viimane põlvkond, kes sellist keerukust nautida saab. „Meil hakkavad samad protsessid pihata, mis Inglismaal - eesti

”
Maailmas on umbes 7000 keelt.

lapsed räägivad Tallinna lasteaias juba vene aktsendiga ja venelased kasutavad lihtustatud eesti keelt. Öeldakse: „Seal inimesed tantsivad,“ tuleb öelda aga: „Seal tantsitakse.““

Eesti keele teevad huvitavaks ka erandid, mida on

Foto Raimo Metsamärt

tõesti palju. Kas olla külili või külje peal? „Mõlemad on õiged, aga vene lapsed ei õpi ära „kõhuli“ või „kõhuli“ variante.“ Tema sõnul on eesti keele suureks kangelasteoks asjaolu, et aastatel 1918-1930 loodi juurde 100 000 terminit, ka murdekeeltest.

„Kõige keerukam keel maailmas on keti keel Siberis - iga tegusõna on praktiliselt omaette pöördkond,“ tõi Indrek Park näite.

Suur Madu, Väle Põder ja... võru keel

Huvi indiaanlaste vastu tekkis Indrekul juba Tartus lasteaias käies. „Rää-

kisin rühmakaaslasel, et läheme õige indiaanlastele appi. Läksimegi, aga enne Tiksojat jõudis miilits meile järele ja meie esimene katse Ameerikat avastada sai sellise lõpu,“ rääkis Indrek pealtvaatajate naeru saatel. „Ligi 30 aastat hiljem jõudsin viimaks sinna,“ lisas ta juurde.

Alates 2006. aastast ongi Indrek Park tegelenud indiaani keeltega. „Maailmas on umbes 7000 keelt, kahtekümnet kõige levinumat keelt kõneleb 90% maailma rahvastikust. Keskmise kõnelejate arv on ainult 10 000 ja väga suurt osa varsti enam ei ole - seitsmest tuhandest

on umbes 600 keelt, mida räägib vähem kui 10 inimest. Veel 600 keelt on sellised, mida ei räägi ükski laps (sh ka setu keel),“ tõi keeleteadlane välja mõtlemapanevad numbrid. „Võru keel on sinna jõudmas, sest 17 perekonnast kõneleb võru keelt igapäevaselt ainult 25 last.“ Teisisõnu, kui lapsevanemad 20+ vanuses tahavad lastele võru keelt õpetada, siis tingimused on ilmvõimatud ehk puudub vajalik keskkond - filmid, TV, raadio. „Võru keelest on saanud ka meeste keel, sest tööd tehes räägitakse omavahel võru keelt; ka keeleentusiastid kipuvad

olema nooremad mehed,“ sõnas Indrek Park.

„Veel 600 keelt on sellised, mida räägivad ainult vanurid ehk ligi kolmandikku keeli paarikümne aasta pärast enam ei ole ja olukord on üsna kurb,“ sõnas Park. „Lõpuks jäävad alles need, kes mäletavad, et nad oskasid...“

Kui hidatsa keele oskajaid, millega Indrek Park põhiliselt tegeleb, oli paar kümnendit tagasi umbes 200, siis nüüd on häid kõnelejaid umbes 30. Keeleteadlaste arvgi on kokku kuivanud - kahest teadlasest on üks prantslane, teine eestlane... „Hidatsa keele sõnaraamatust on valmis 2200 lehte ja see järjest kasvab, kusjuures sõnaraamatut ei kirjutata esimesest lehest, vaid tervet raamatut korraga,“ sõnas Park.

„Intellektuaalselt väga rahuldustpakkuv töö, keeleteadlane ehk lingvist on keelepsühholoog, kes sarnaselt automehaanikule teab, mis toimub ka „kapoti all,“ sõnas keeleteadlane lõpetuseks.